

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

ONDERZOEK NAAR KWALITEITSVERBETERING

HAVO

Montessori Scholengemeenschap Amsterdam(IVKO)

Plaats : Amsterdam
BRIN nummer : 16PS|04|HAVO
BRIN nummer : 16PS|C2
Onderzoeksnummer : 290816
Datum onderzoek : 29 september 2016
Datum vaststelling : 16 november 2016

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 29 september 2016 een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uitgevoerd op de afdeling havo van het IVKO om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdeling en over de naleving van wet- en regelgeving.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

Tijdens het kwaliteitsonderzoek dat is uitgevoerd op 26 november en 13 december 2013 stelde de inspectie tekortkomingen vast in de opbrengsten, het onderwijsleerproces en de naleving van wettelijke vereisten op de afdeling havo van het IVKO. Deze zijn beschreven in het inspectierapport dat is vastgesteld op 3 april 2014. De kwaliteit van het onderwijs is toen als zwak beoordeeld en wij hebben ons toezicht geïntensiveerd. Om na te gaan in hoeverre de eerder vastgestelde tekortkomingen zijn opgeheven en of de kwaliteit van het onderwijs weer voldoende is, voeren we nu een afsluitend onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uit.

Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven, onderzoekt de inspectie tevens standaard of wordt voldaan aan bepaalde wettelijke voorschriften.

Toezichthistorie

Tijdens dit toezichttraject hebben verschillende onderzoeksteams van de inspectie op basis van een toezichtplan meerdere onderzoeken en voortgangsgesprekken uitgevoerd, waarbij het kwaliteitsbeeld niet altijd even eenduidig was. Tijdens één van de onderzoeken kreeg de inspectie zelfs het vermoeden dat de kwaliteit van het onderwijsproces juist verslechterde. In mei 2015 leidde dit tot een onderzoek naar kwaliteitsverbetering (OKV) om na te gaan of geëscaleerd zou moeten worden naar het arrangement 'zeer zwak'. Vanwege het vertrouwen dat de door de school ingezette koers binnen een jaar tot voldoende opbrengsten zou leiden, heeft de inspectie na dit OKV, ondanks de belangrijke tekortkomingen die er nog waren, het arrangement niet aangepast naar 'zeer zwak'. Het toezichttraject is vervolgens met één jaar verlengd. Tijdens dit onderzoek was tevens de eerder vastgestelde tekortkoming op naleving - het niet realiseren van minimaal de wettelijk verplichte onderwijstijd - opgeheven.

Tijdens het tussentijds kwaliteitsonderzoek van 3 december 2015 bleken de ingezette verbeteracties ook duidelijk zichtbaar in de lessen en is de kwaliteitszorg op basis van de gevoerde gesprekken voldoende beoordeeld. Wat betreft de opbrengsten is naast het gemiddelde CE cijfer ook de discrepantie tussen schoolexamencijfers en centraal examencijfers in dit toezichttraject lang een punt van aandacht geweest. Dit kwam mede door de vele kunstvakken, waarin alle leerlingen op deze kunstprofielschool één of meerdere examens doen. De meer praktijkgerichte schoolexamens scoren daarbij van oudsher hoger dan de meer op theorie gerichte centraal examens, omdat de kandidaten tijdens de schoolexamens hun veelal grote kunsttalent kunnen tonen. Deze schoolexamens hebben in aantal hierdoor meer invloed op het verschil SE-CE dan de schoolexamens in andere vakken. De school heeft inmiddels door flinke sturing op de resultaten het verschil tussen schoolexamencijfers en centraal examencijfers al enkele jaren binnen de norm van 0.5 gehouden.

Onderzoeksopzet

Wij hebben relevante documenten van en over de school geanalyseerd.

- Schoolbezoek, waarbij wij in een aantal lessen de onderwijspraktijk hebben geobserveerd.
- Er heeft inzage plaatsgevonden in het leerlingvolgsysteem.
- Wij hebben gesprekken gevoerd met het management en leraren.
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie en het bestuur.

Tijdens het onderzoek hebben wij de indicatoren 13.3, 8.2 en 8.1 beoordeeld en de reeds voldoende beoordeelde kernindicatoren geverifieerd.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van een kwaliteitsprofiel. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIE EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering zoals wij hebben uitgevoerd, heeft tot doel om te beoordelen of de kwaliteit van het onderwijs weer van voldoende niveau is en of aan alle afspraken is voldaan die in het toezichtplan zijn vastgelegd.

Onze conclusie voor het IVKO, afdeling havo is als volgt:

Kwaliteit

Wij kennen aan de afdeling havo van het IVKO het basisarrangement toe. De kwaliteit van het onderwijs is weer voldoende. Dit betekent dat de school niet langer onder intensief toezicht valt.

Naleving

Wij concluderen tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit van de onderzochte aspecten zijn gekomen. Eerst ziet u het algemeen beeld. Daarna het kwaliteitsprofiel waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe.

3.1. Algemeen Beeld

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs op het IVKO, afdeling havo als voldoende. De afdeling heeft op het Resultatenmodel 2016 slechts één onvoldoende indicator, te weten de onderbouwsnelheid (R2). Het onderwijsleerproces voldoet aan de basiskwaliteit. De afstemming op verschillen tussen leerlingen blijft voor de school een aandachtspunt. Wat betreft de kwaliteitszorg heeft de afdeling havo de afgelopen drie jaar belangrijke stappen gezet. De betrokken en enthousiaste werkwijze van de kernteams en de kwaliteitsborging, die de school inmiddels in haar onderwijspraktijk heeft ingebouwd, geven ons het vertrouwen dat de school in staat is de resultaten tot boven de norm te stabiliseren.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda voor indicatoren van de opbrengsten:

1. onder de norm
2. boven de norm
3. niet te beoordelen

Legenda voor indicatoren van de opbrengsten praktijkonderwijs:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen voor opbrengsten)

Legenda voor andere indicatoren:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed

Wij hebben daarnaast onderzocht of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften. Dit wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

De onderwijsresultaten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3
R.1	Onderwijspositie t.o.v. advies PO		•	
R.2	Onderbouwsnelheid	•		
R.3_H	Bovenbouwsucces voor de afdeling havo		•	
EX_H	Examencijfers voor de afdeling havo		•	

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.			•	

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.			•	
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.			•	
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.			•	

De leraren stemmen hun didactisch handelen af op verschillen tussen leerlingen		1	2	3	4
8.2	De leraar stemt de instructie af op verschillen tussen leerlingen.		•		
8.3	De leraar stemt de verwerking af op verschillen tussen leerlingen.		•		

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.			•	

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning)		1	2	3	4
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.			•	
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.			•	
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.			•	
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.			•	
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.			•	

N1. Toelating voortgezet onderwijs		ja	nee
N1.1	Het bevoegd gezag baseert zijn beslissing over de toelating van leerlingen tot het eerste schooljaar op het schooladvies van de basisschool dat voor 1 maart wordt vastgesteld.	•	
N1.2	Indien het schooladvies naar aanleiding van het resultaat van de centrale eindtoets of een andere toegestane eindtoets wordt gewijzigd, dan baseert het bevoegd gezag zijn beslissing over de toelating van leerlingen tot het eerste schooljaar op dat gewijzigde schooladvies.	•	

N2. Verzuim en voortijdig schoolverlaten		ja	nee
N2.1	De schoolgids bevat informatie over: het percentage leerlingen dat de school zonder diploma verlaat (VSV).	•	
N2.2	De schoolgids bevat informatie over: Verzuimbeleid	•	

N3. Passend onderwijs		ja	nee
N3.1	De schoolgids bevat informatie over: De wijze waarop de ondersteuning van leerlingen die extra ondersteuning behoeven wordt vormgegeven.	•	
N3.2	De schoolgids bevat informatie over: bij welk(e) samenwerkingsverband(en) het bevoegd gezag van de school is aangesloten.	•	

N3.	Passend onderwijs	ja	nee
N3.3	In het schoolplan is het onderwijskundig beleid opgenomen waarbij tevens het schoolondersteuningsprofiel is betrokken (de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen die extra ondersteuning behoeven).	•	

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe. Daarbij komen achtereenvolgens de volgende onderdelen aan bod: Opbrengsten, Onderwijsleerproces en Kwaliteitszorg.

Opbrengsten

De opbrengsten van de afdeling havo van het IVKO zijn op basis van het Onderwijsresultatenmodel 2016 over het geheel genomen voldoende. Eén van de vier indicatoren ligt onder de norm, te weten de onderbouwsnelheid (R2). Dit houdt in dat te veel leerlingen vertraging oplopen in de onderbouw. De school verklaart deze te lage onderbouwsnelheid, doordat de school enkele jaren geleden haar overgangsnormen heeft aangescherpt om het algehele kennis- en vaardigheidsniveau van de leerlingen op de afdeling havo te verhogen. De school verwacht op basis van haar eigen berekeningen dat het driejaarsgemiddelde van de onderbouwsnelheid ook in 2017 onder de norm zal blijven, maar geeft aan dat de strengere determinatiekoers die twee jaar geleden ingezet is, komend schooljaar haar vruchten zal afwerpen. Hierdoor zullen de leerlingen de komende jaren meer dan in voorgaande jaren op het juiste niveau zitten en zal volgens de school de onderbouwsnelheid boven de norm komen.

Het gemiddelde centraal examencijfer (E) over drie jaar berekend, is de afgelopen jaren gestegen tot boven de schoolspecifieke norm van 2016 (6.22). Voor de school is het dan ook teleurstellend dat het 'Examen 2016' uiteindelijk toch minder goed uitpakte, waardoor het driejaarsgemiddelde in 2017 naar alle waarschijnlijkheid net onder de norm zal komen. De school heeft daarom net als in voorgaande jaren de secties weer gevraagd om een diepgaande cijferanalyse met behulp van Wolf en een bijbehorend verbeterplan om de positieve lijn in de resultaten weer te herpakken.

De positie van de leerlingen ten opzichte van het basisschooladvies (R1) en het bovenbouwsucces (R3) liggen beide boven de norm en laten geen risico's zien. De aandacht die de school heeft voor haar opbrengsten, haar aandacht voor onderwijsverbetering en de verbeterde organisatiestructuur ondersteunen dat de opbrengsten naar onze verwachting na een eenmalige dip volgend jaar weer voldoende zullen worden. De manier waarop de school de te grote discrepantie

tussen schoolexamen en centraal examen in het verleden onder de knie kreeg, ondersteunt deze verwachting.

Onderwijsleerproces

Op basis van observaties van 12 halve lessen concluderen wij dat de lessen binnen de afdeling havo aan de basiskwaliteit voldoen. Dit positieve beeld komt overeen met ons beeld tijdens het tussentijds kwaliteitsonderzoek eind 2015 en laat zien dat de kwaliteitsslag die de afdeling havo binnen het onderwijsleerproces heeft gemaakt, door middel van regelmatige lesbezoeken en coaching van docenten, bestendig is. Wij hebben doelgerichte lessen gezien, met een duidelijke uitleg en voldoende effectieve feedback. De onderwijstijd werd daarbij efficiënt gebruikt en de leerlingen waren in het overgrote deel van de lessen in voldoende mate actief betrokken bij de les.

Het afstemmen op verschillen tijdens de instructie en in de verwerkingsopdrachten is een complexere didactische vaardigheid, die meer aandacht behoeft.

Na de inzage in het leerlingvolgsysteem zien wij verder geen reden af te wijken van eerdere voldoende oordelen wat betreft de basisondersteuning.

Kwaliteitszorg

Het IVKO heeft de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet in de kwaliteitszorg. Tijdens vorige onderzoeken is al vastgesteld dat de school in voldoende mate haar opbrengsten analyseert en op basis van deze analyses doelgerichte plannen opstelt om de resultaten van haar afdelingen op een hoger plan te krijgen.

Door middel van periodieke lesobservaties, tevredenheidsonderzoeken en audits van de Vereniging Montessori Onderwijs en de Vereniging Cultuur Profiel Scholen evalueert het IVKO haar onderwijsleerproces en stelt op basis daarvan doelen op om haar onderwijs te verbeteren. Daarbij weet de school inmiddels een duidelijke prioritering te geven aan verbeteracties. De periodieke lesobservaties met behulp van een digitale kijkwijzer leiden tot individuele coaching van docenten. Indien nodig leidt het tot arbeidsrechtelijke stappen, waardoor ondertussen meerdere malen afscheid is genomen van leraren, die niet voldeden aan de basiskwaliteit van een 'IVKO-docent'.

Inmiddels werkt de school met vier kernteams, die alle teamplannen opstellen die qua speerpunten passen binnen de kaders die de schoolleiding heeft gesteld. Deze organisatiestructuur - die sinds schooljaar 2015-2016 gehanteerd wordt - werkt erg motiverend voor de docenten, omdat zij deels autonoom werken en zo een veel grotere verantwoordelijkheid ervaren. Er vindt tweewekelijks overleg plaats tussen de 'kernkoppen' - de woordvoerders van de verschillende kernteams - en de schoolleiding, zodat de schoolleiding weet wat

er speelt en indien nodig kan bijsturen. De scholingen door verschillende externe adviesbureaus hebben geholpen de plannen van de verschillende teams voldoende concreet te maken en de teamleden meer bewust te maken van bijvoorbeeld de relatie tussen rendementen, determinatie, toetsing en overgangsbeleid.

Docenten geven aan geen problemen in belangen te ervaren tussen kernteams en secties, omdat alle sectievoorzitters vertegenwoordigd zijn in een kernteam. Door de kleinschaligheid van de school wordt de afstemming tussen de secties en de teams gewaarborgd.

De school, en de enthousiaste teams en secties als onderdeel daarvan, borgen inmiddels de kwaliteit van het onderwijs op het IVKO. Het doelgericht planmatig werken aan verbeteringen en opbrengsten, het geïmplementeerde toetsbeleid en het periodiek toetsen van de onderwijspraktijk aan de afspraken rond basisvoorwaarden van een les, zijn hiervan het bewijs. De inspectie heeft er daarom vertrouwen in dat de school in staat is opnieuw voldoende resultaten op het Onderwijsresultatenmodel van 2018 te behalen.